

Helena. Ali nič ne pomnite besed Ide Moltonove? Ali ne veste, da ste Vi njen glavni dedič?

Vilanov. Kakšen dedič? Jaz sem le dedinolovec. Ha, ha! (Se obrne k Heleni z resnim glasom.) Vem, kaj mislite, in razumem Vašo drugo, drugo, resno zadevo — — — Zato pa Vam jasno izjavljam: Jaz ne vzamem Matilde in ne vzamem niti krajcarja od Ide Moltonove.

Helena. Potem sem opravila svojo nalogo. (Vdano stopi k Vilanovemu in mu sama ponudi roko.) Ali náme niste hudi? Vsaj name ne bodite hudi, saj vendar — — — (zaližejo jo solze.) Z Bogom! (Odide hitro.)

Vilanov. Ne, ne, nikdar gospodičnja! Pridite večkrat k nam. (Ob teh besedah je bila Helena že odšla. On pa pade na kanape.) Oh, ljubezen, zakaj hodiš tako čudna pota? . . .
(Zavesa pade.) (Konec.)

Roma la santa.

1.

In k tebi spet
srcá veli povelje,
in k tebi spet
hité mi tihe želje,
o mesto sveto, k tebi spet nazaj!
Naj v duhu vsaj te gledam, v duhu vsaj!

O Roma santa na holméh sedmerih,
kot ženin vzkoprneva za nevesto,
tako za tabo jaz, o večno mesto,
ti, moje sreče vir,
moj mir! . . .

2.

Kakó si krasna, jasna Roma ti!
Nad kupolami starodavnimi,
nad tvojimi svetišči slavnimi
nebeška luč žari.

Ta luč, ta luč! Nad Bétlehemom kdaj
človeštvu zorna prisvetila je
in zemljo tožno prerodila je,
prestvánila jo v raj . . .

Krščanstva luč! . . . O mesto mojih želj,
ti svete luči te žarišče si,
plamena njenega ognjišče si,
o drago mesto mojih želj!

3.

Gor na Janikel! — In okó mi plava,
in duša plava mi nad tabo, mesto . . .
Kakó te gledam, Roma, gledam, gledam,
in solza sladka mi v očeh trepeče!
Takó pač gleda mater sin, ko vrnil
po trudnih potih se je iz tujine,
ljubezni žejen in željan pokoja . . .
Tako mornar strmí na zlato zvezdo,
ki iz valov, iz krutega viharja

mu pokazala pot je v pristanišče . . .
Zamaknjena je moja duša vá-te
o Roma sveta, Roma sedmoglava!
Bilo je to — ko živel sem pri tebi
z mladostno dušo, svetlih vzorov željno,
in takrat, čutim, sem resnično živel!
Bilo je to . . . V življenja knjigi moji
od tákrat so se listi obrnili
in liste zlate onih let zakrili . . .

Večerno solnce na obzorju tone —
o, tvoje solnce pa ne vtone, Roma,
nikdar ne vtone na sveta obzorju,
nikdar ne vtone v zvesti duši moji!

M. O.

Roma la santa.

4.

Ver erat aeternum . . .
Ovid. Met. 19.

Pomlad hodi po livadah
kot nevesta v mladih nadah.
Vsa природа ji pozvanja,
tiho-vdano se ji klanja
palma, mirno sanjajoča —
in v Kampanji zadnja koča
revne duri ji odpira . . .

Iz zidin je tvojih vstala,
ko si ti zakraljevala,
Roma, nad bogov svetišči!
V čarobnem, nadzemskem blišči
iz zidin je strtih vzcvela,
po vsi zemlji zadehtela
upov vélikih znanivka . . .

O, kako je solnčno-jasna,
o, kako je divno-krasna
tvoja pomlad, sveto mesto!
Često mislim nanjo, često,
in tedaj mi v dušo sine
d r u g a pomlad iz davnine,
vsa nebeška, vsa božanska . . .

In hitela je po svetu
in dramila cvet pri cvetu;
božji dih jo je oznanjal,
in hvaležno se je klanjal
svet, v teminah dremajoči . . .
In poslednji bedni koči
up je dala v — večno zoro!

5.

Fratres meos quaero.
Gen. 37., 16.

Ah, brate iščem! — Kje ste, bratje moji,
ki smo ob Romi sveti se vzljubili,
ki skupaj kelih smo Gospodov pili
na svetih tleh?

Ah, iščem vas! — Ko zre na drago mesto,
ko blaženih spominov glase sluša,
za vami se ozira moja duša,
zdrhteve k vam.

Po rodu tuji, tuji po jeziku —
a Roma sveta, ki človeštvo brati,
ah, ona nam je bila druga mati
v nezabnih dneh.

Jaz iščem vas! — Nemara, bratje moji,
da tudi vi, po svetu razkropljeni,
še hranite ljubezen zvesto meni
v ločitve dneh . . .

Še veste, bratje moji —: v mirnem domu,
kako je nam sijala jasna sreča,
kako so srca, kvišku koprneča,
gorela tam? . . .

O, pridite, da tu ob almi Romi
še enkrat skupaj kvišku zadrhtimo,
da si ljubezen sveto ponovimo
na svetih tleh!

M. O.

Mimo njega je smuknil črn kos in skoraj za njim drugi. Zapel je, kot pravi pesem:

Tam v zelenem bukovju
poje mi, poje črni kos...

Kazimir Obavnik je vstal. Oprl se je na palico in skoraj bolešno zaječal. Ozrl se je nazaj na gozd. Bilo je poldne in povsod je vladala tišina. Kaj je hotel? Z nemirnim očesom je gledal v pomlad in vse mu je pelo grozno pesem:

Pomlad spet prišla bo...

Vse je pelo in on je nehote ponavljal iste besede, a vedno le prvo vrsto, druge pa se je bal, kot zločinec obsodbe. Bil je to grozen trenutek, in ni ga bilo človeka blizu. — Da, prišla boš! je ponovil in se jel

pomikati po poti navzdol. Čul je isto zapeljivo gozdno šumenje za seboj, ki ga je včasih v jeseni vabilo vase. In zbal se ga je. Sicer je pa ljubil vse, vse... Želel je uživati to lepoto. S podvojenimi močmi je želel. Zaman!

Vračal se je v mesto, poslavljal se je od vsega. Jutranji zrak mu je padel težko na prsi. Sam sebi je bil težak, neznosen. Po ulicah zopet isti obrazi, isti pogledi, prorokujoči mu smrt...

Ponosno se je dvigala v mladem jutru cerkev, njen visoki križ se je blestel v solnčnih žarkih. On je lezel dalje, ozrl se na cerkev in izginil v njej...

Pravili so, da je kmalu potem umrl.

Roma la santa.

6.

Kaj hrumite proti sveti Romi,
krčevite dvigate pesti?
Kaj vam v srcih, vse ljubezni tujih,
srda divjega vihar besni?

O klevetniki! V brezumnih mislih
strastni se razjeda vam razum!
Nikdar ne doseže vaša roka
do Gospoda neštevilnih trum!

Čujete, kako po sveti Romi
bojni se glasi glušeči krik?
Iz grobišč, izpod oltarjev božjih
dviga ob svetniku se svetnik...

Zmagovite mučeniške trume...
Glejte, vstajajo nad vas grozeč...
Ni v krvavih zmogel jih arenah
leva zob ne rablja silni meč!

In nad mestom dviga angel božji
maščevalno rôko, blisk v očeh — —
Le hrumite proti sveti Romi,
vi klevetniki ste mu v posmeh!

M. O.

